

Informacija o finansijskoj podršci projektu

"Nikšić 2030: Evropska prijestonica kulture"

1. Opšte informacije

Evropska prijestonica kulture je inicijativa Evropske unije koja je započeta 1985. godine i predstavlja jedan od najambicioznijih kulturnih projekata u Evropi. Cilj je promocija raznolikosti i bogatstva evropskih kultura i isticanje osobina koje dijele, uz podršku međusobnom razumijevanju, interkulturnom dijalogu i osjećaju pripadnosti zajedničkom kulturnom prostoru.

Prestižna titula Evropska prijestonica kulture stiče se na period od godinu dana, a svake godine su nosioci najmanje dva grada iz država članica Evropske unije.

Odlukom o uspostavljanju inicijative „Evropska prijestonica kulture 2020-2033“ je predviđeno da grad iz zemlje kandidata i potencijalnog kandidata za članstvo u Evropskoj uniji u navedenom periodu može jednom konkurisati za dobijanje ove prestižne titule. Navedena Odluka je usvojena i zvanično ratifikovana 16. aprila 2014. godine (br. 445/2014/EU), čime su se po prvi put stekli uslovi da Crna Gora bude učesnica projekta koji omogućava fundamentalni razvoj društva i obezbjeđuje višestruku i dugoročnu korist. Opština Herceg Novi je bila kandidat za Evropsku prijestonicu kulture za 2021. godinu i ušla u završni krug za titulu koja je pripala gradu Novom Sadu. Opština Budva je takođe bila kandidat za EPK za 2028. godinu sa projektom „Budva Boka 2028“, ali je u završnom krugu ova titula pripala gradu Skoplju.

Konkurs za dodjelu titule Evropska prijestonica kulture se raspisuje šest godina prije godine za koju se dodjeljuje, dok je proces pripreme aplikacionog dosijea dugotrajan i kompleksan i traje nekoliko godina.

U skladu sa navedenim, Opština Nikšić je pripremila kandidaturu za Evropsku prijestonicu kulture za 2030. godinu, koja je predata u oktobru 2024. godine. Nakon evaluacije od strane panela eksperata Evropske komisije, Opština Nikšić je odabrana za finalistu takmičenja za ovu titulu, zajedno sa gradom Lavov iz Ukrajine.

Opština Nikšić kao finalist takmičenja ima zadatak da do 15. septembra 2025. godine preda finalni aplikacioni paket Evropskoj komisiji, a odluka o dodjeli titule će biti donešena u oktobru ove godine.

2. Ciljevi projekta „Nikšić 2030: Evropska prijestonica kulture“

Kandidatura Opštine Nikšića za titulu Evropske prijestonice kulture zasniva se na ideji Otvorenog grada, koja je ukorijenjena u lokalnom narativu grada i inspirisana vizijom trogirskog arhitekta Josipa Sladea Šilovića, autora prvog urbanističkog plana Nikšića iz 1883. godine. Ovaj koncept predstavlja Nikšić kao mjesto susreta različitih kultura i stilova.

Ideja Otvorenog grada je u skladu sa principima Novog evropskog Bauhaus-a: Otvoreni grad je inkluzivan i održiv grad, grad u kome su svi jednaki i svi imaju priliku za kreativni razvoj.

Umjetnička vizija projekta poziva na konkretnu akciju povezivanja zajednice - Re:connect, uz opsežan program razvoja kapaciteta *Otvoreni umovi*, i tri programske linije Korijeni, Drumovi i Mreže, koje se vezuju za teme identiteta, jedinstva i evolucije. Otvoreni Nikšić je grad koji koristi sve svoje kreativne potencijale, čvrsto povezan sa svojom prošalošću i otvoren za budućnost.

Nikšić, grad sa bogatom istorijom spajanja različitih kultura i tradicija, prepoznaje povezivanje kao svoje najveće bogatstvo. Temelj ove vizije je ideja da grad, kao i Evropa, može ostvariti svoj puni potencijal samo kroz održiva partnerstva i međusobne veze. Bez tih veza, grad je samo fizički prostor koji stanovnici dijele, a Evropa samo teritorija koju dijele različiti narodi.

Stoga, cilj projekta kandidature Opštine Nikšić za Evropsku prijestonicu kulture za 2030. godinu je kulturna, ekonomska i turistička valorizacija potencijala koje ovaj grad s okolinom ima i njegov razvoj u svim oblastima. Dodatno, projekat je značajan s aspekta međunarodne promocije i prezentacije grada i države u cjelosti. Dobijanje titule Evropske prijestonice kulture bi trajno doprinijelo razvoju i održivosti regiona u oblasti kulture, kreativnih industrija, kulturnog turizma, zaštite i očuvanja kulturne baštine, obrazovanja, stvaranja mogućnosti za zapošljavanje, infrastrukture, civilnog društva, novih partnerskih veza i pozicioniranja na evropskoj i svjetskoj kulturnoj i turističkoj mapi.

Finansijski aspekt projekta Nikšić - Evropska prijestonica kulture 2030 uključuje operative, programske i troškove kapitalnih investicija i biće planiran kroz godišnje budžete lokalne samouprave i države, u skladu sa programskim konceptom i dostupnim finansijskim sredstvima. Finansijski okvir za realizaciju projekta planiran je u odnosu na lokalni društveni kontekst i u skladu sa primjetima iz prakse gradova koji su već zavrijedili titulu Evropske prijestonice kulture i ima za cilj da osigura kvalitet, održivost i međunarodnu promociju kulturnog programa i razvoj kulturne infrastrukture u gradu.

Priedlog operativnog budžeta projekta Nikšić 2030 Evropska prijestonica kulture sa izvorima i dinamikom finansiranja:

UKUPNO (EUR)	JAVNI SEKTOR (EUR)	JAVNI SEKTOR (%)	PRIVATNI SEKTOR (EUR)	PRIVATNI SEKTOR (%)
40.000.000€	37.000.000€	92.50 %	3.000.000€	7.50 %
FINANSIRANJE IZ JAVNOG SEKTORA		EUR %		
Vlada Crne Gore		25.000.000,00 €	67,57%	
Opština Nikšić		10.000.000,00 €	27,03%	
EU (ne uključujući Melina Merkuri nagradu od 1.500.000,00 €)		2.000.000,00 €	5,40%	
Ukupno		37.000.000,00 €	100%	

Okvirni udio troškova u okviru operativnog budžeta ¹	%	TOTAL
Programski troškovi (uključujući monitoring i evaluaciju)	73%	29.200.000,00 €
Plate, naknade i administracija	12%	4.800.000,00 €
Promocija i marketing	13%	5.200.000,00 €
Rezerva	2%	800.000,00 €
Ukupno		40.000.000,00 €

¹ Konačni udio pojedinačnih troškova u operativnom budžetu može varirati u zavisnosti od detaljne procjene pojedinačnih projekata u okviru kulturnog programa i drugih faktora

Izvor finansija	Godina -5*	Godina -4*	Godina -3*	Godina -2*	Godina -1*	EPK godina	Godina +1*	Ukupno po izvoru		
EU	0,00 €	0,00 €	100.000,00 €	200.000,00 €	400.000,00 €	1.000.000,00 €	300.000,00 €	2.000.000,00 €		
Vlada CG	0,00 €	640.000,00 €	1.150.000,00 €	3.880.000,00 €	7.000.000,00 €	11.420.000,00 €	910.000,00 €	25.000.000,00 €		
Opština Nikšić	200.000,00 €	350.000,00 €	570.000,00 €	1.450.000,00 €	2.780.000,00 €	3.880.000,00 €	770.000,00 €	10.000.000,00 €		
Sponzori	0,00 €	100.000,00 €	200.000,00 €	300.000,00 €	600.000,00 €	1.400.000,00 €	400.000,00 €	3.000.000,00 €		
Ukupno po god	200.000,00 €	1.090.000,00 €	2.020.000,00 €	5.830.000,00 €	10.780.000,00 €	17.700.000,00 €	2.380.000,00 €	40.000.000,00 €		
Petrošnja po godinama										
Godina	Programski troškovi (bez MIE)	% od budžeta	Marketing i promocija	% od budžeta	Plate, naknade i administracija	% od budžeta	Evaluacija i monitoring	% od budžeta	Rezerva	% od budžeta
2025	€ 50.000,00	0,18%	€ 30.000,00	0,58%	€ 120.000,00	2,50%	€-	0,00%	€-	0,00%
2026	€ 500.000,00	1,77%	€ 170.000,00	3,27%	€ 300.000,00	6,25%	€ 80.000,00	8,00%	€ 40.000,00	5,00%
2027	€ 950.000,00	3,37%	€ 300.000,00	5,77%	€ 600.000,00	12,50%	€ 100.000,00	10,00%	€ 70.000,00	8,75%
2028	€ 4.000.000,00	14,18%	€ 700.000,00	13,46%	€ 880.000,00	18,33%	€ 150.000,00	15,00%	€ 100.000,00	12,50%
2029	€ 8.200.000,00	29,08%	€ 1.200.000,00	23,08%	€ 1.000.000,00	20,83%	€ 200.000,00	20,00%	€ 180.000,00	22,50%
2030	€ 13.000.000,00	46,10%	€ 2.500.000,00	48,08%	€ 1.500.000,00	31,25%	€ 320.000,00	32,00%	€ 380.000,00	47,50%
2031	€ 1.500.000,00	5,32%	€ 300.000,00	5,77%	€ 400.000,00	8,33%	€ 150.000,00	15,00%	€ 30.000,00	3,75%
Ukupno:	€ 29.200.000,00	100,00%	€ 5.200.000,00	100,00%	€ 4.800.000,00	100,00%	€ 1.000.000,00	100,00%	€ 800.000,00	100%

Prijedlog kapitalnog budžeta projekta Nikšić 2030 Evropska prijestonica kulture sa izvorima i dinamikom finansiranja:

Procentualno učešće javnog sektora u kapitalnim troškovima	%
Vlada Crne Gore	60%
Opština Nikšić	30%
EU (ne računajući Melina Mercuri nagradu)	10%
Ukupno:	100%

Projekti kulturne infrastrukture u periodu 2025-2030

Naziv projekta	Budžet (€)	Godina	Status
Nova kulturna infrastruktura u gradu			
Dom Digitalne revolucije u Domu Revolucije (IPC Tehnopolis)	2,050,000.00	2025	Završna faza
Multifunkcionalna sala u Domu revolucije	2,500,000.00	2027	U toku
Centar digitalne umjetnosti u Domu revolucije	5,000,000.00	2029	U planu
Galerija savremene umjetnosti u Domu revolucije	2,000,000.00	2029	U planu
Filmski centar Nikšić (Radio televizija Nikšić)	10,500,000.00	2027	U toku
Zgrada legata vajara Ratka Vulanovića	500,000.00	2027	U planu
Renovacija tvrđave Bedem	6,000,000.00	2029	U planu
Opremanje Centra otvorenih resursa	900,000.00	2028	U planu
Decentralizovani kulturni hub-ovi	1,000,000.00	2029	U planu
Institut umjetnosti (u okviru Instituta crne metalurgije)	1,000,000.00	2029	U planu
Ukupno nova kulturna infrastruktura:	31,450,000.00		
Rekonstrukcija i adaptacija kulturne infrastrukture			
Rekonstrukcija Dvorca kralja Nikole (Gradski muzej)	6,000,000.00	2025	Završna faza
Rekonstrukcija Sabornog hrama Sv. Vasilija Ostroškog	1,800,000.00	2025	U toku
Rekonstrukcija upravne zgrade biblioteke "Njegoš"	2,000,000.00	2028	U planu
Uređenje prostora oko Dvorca kralja Nikole	1,500,000.00	2027	U planu
Rekonstrukcija Hadži Ismailove džamije	150,000.00	2026	U planu
Obnova i opremanje zgrade Zahumlja i postavljanje nove scene	40,000.00	2028	U planu
Adaptacija pozorišnog magacina i izgradnja novih smještajnih prostora	100,000.00	2028	U planu
Nabavka prevoznih sredstava za Nikšićko pozorište	180,000.00	2028	U planu
Konzervacija i zaštita spomen-obilježja na području opštine Nikšić	66,000.00	2028	U planu
Izgradnja biciklističke infrastrukture do kulturnih spomenika	400,000.00	2028	U planu
Priprema izveštaja o zaštiti i obnovi mostova	20,000.00	2028	U planu
Digitalizacija muzejskih zbirki	100,000.00	2028	U planu
Digitalizacija najznačajnijih segmenata kulturne i turističke ponude	4,000.00	2025	U planu
Ukupno rekonstrukcija i adaptacija:	12,360,000.00		
TOTAL:	43,810,000.00		

Od navedenih projekata, projekti rekonstrukcije Doma digitalne revolucije, Dvorca Kralja Nikole i Sabornog hrama su u završnoj fazi, pa za njih neće biti potrebno obezbjeđivanje sredstava.

U skladu sa navedenim, a u odnosu na značaj i benefite koji bi dobijanje titule Evropske prijestonice kulture značilo za Nikšić i čitavu državu, Vlada Crne Gore, Ministarstvo kulture i medija i Ministarstvo finansija će pružiti neophodnu podršku u cilju što kvalitetnije realizacije projekta.